

bronzspirállal összekötött csontkarperec került elő. A téglasírban a téglák némelyikén az **ADo[.]** bélyeg volt. A további lakossági közlések és a terepmunka alapján valószínűsíthető, hogy egy nagy kiterjedésű, több korszakú (Kr. u. 2–4. sz.) római temető helyezkedik el a területen, melynek további feltárása a kutatás fontos feladata lesz az elkövetkező években.

SZABÓ ANTAL – FAZEKAS FERENC –
VÁRADYNÉ PÉTERFI ZSUZSANNA – VISY ZSOLT

412. Paks, Felső-Csámpa (KÖH 59813)

(Tolna megye) Ró

2009. március 20. és április 20. között elvégeztük a megelőző feltárást az M6 autópálya nyomvonalára eső, RM-10 jelű lelőhelyen, a 0203/40, 0203/42, 0203/46, 0203/48, 0203/51 hrsz. ingatlanokon, 19 620 m²-en.

A lelőhely Pakstól D-re található, egy meglehetősen lapályos területen. Az ásatásra kijelölt terület mintegy 400 m hosszú és megközelítőleg 40 m széles sáv volt. Az objektumok a lelőhely egész területén elszórtan jelentkeztek, feltűnően sűrűsödve a lelőhely É-i negyedében.

A feltárás során egy római kori tanyasias település nyomait, 153 objektumot sikerült azonosítani. Ezek többsége cölöphely volt, melyeket nem tudtunk objektumhoz kötni, így értelmezni sem. Feltártunk 7, részben földbe mélyített épületet, többségénél a hozzá tartozó cölöphelyeket is megtaláltuk, de csak egynek a kemencéjét sikerült kibontani. Összesen 22 árkot tártunk fel, ezek mindegyike Ny–K irányban húzódott keresztül a lelőhelyen. A gödrök közül említést érdemel egy kút, egy méhkas alakú gabonatarló és két jelentős kiterjedésű anyagnyerő gödör. Egy átlagos méretű, ám igen mély – feltehetőleg áldozati – gödör betöltéséből két kutyakoponya került elő, a gödör alján pedig egy egész kutyacsontváz feküdt.

A lelőhelyen nagy mennyiségű leletanyaggal találtunk. Találtunk igen sok korongolt kerámiatöredéket, terra sigillata töredéket, dörzstál töredékeit. Az egyik ház padlójáról töredékes bronz térdfibula, a kút betöltéséből lándzsahegy került elő.

A leletek a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat budapesti regionális irodájában történő feldolgozásuk után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Frank Tamás, Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

HARGITAI ANDRÁS

413. Paks-Gyapa, Vörös-malom (KÖH 67087)

(Tolna megye) LT, Ró, Kö

2009. április 23. és május 20. között elvégeztük a megelőző feltárást az M6 autópálya Paks-Gyapa T2 elke-

rülő szakaszára eső, RM-24 jelű régészeti lelőhelyen, a 0861/3–4, 0923/13–14 hrsz. ingatlanokon.

A lelőhely Gyapa belterületétől néhány méterre található, melyen egy közelítőleg 150 m hosszú és mintegy 10 m széles szakaszt kutattunk. A felszíni humuszréteg eltávolítása után világossá vált, hogy a régészeti objektumok a feltárásra kijelölt területen minden irányban folytatódtak, ezért a lelőhelynek csak egy töredékét sikerült kutatnunk. Jelentős újkori bolygatás nyomaival találtunk. Az egész lelőhely régészetileg fedettnek mutatkozott, igen nagy sűrűségben, összesen 116 objektumot tártunk fel.

A döntően középkori objektumok között több római korit találtunk (ezek a lelőhely K-i végén fordultak elő), egy nagyméretű gödör kelta korinak bizonyult. Több objektumot leletek, ill. egy temetkezés esetében mellékletek hiányában nem tudtunk kronologizálni.

A feltárt objektumok közül kiemelkedik egy középkori tömegsír. Egy 1 m átmérőjű gödörből 120 cm-es mélységből három gyermek, egy fiatal felnőtt és egy kutya hiánytalan váza került elő. A vázak rendszer nélkül, feltűnő összevisszaságban feküdtek egymás hegyén-hátán, láthatólag „belelőkték” a gödörbe a hullákat. A csontok jó állapotban maradtak meg, antropológiai vizsgálatuk folyamatban van. A vázak alól egy 14. századi edény peremtöredéke, egy vastárgy és egy csaknem teljes őrlőkerült elő. A tömegsír közeléből előkerült egy másik, melléklet nélküli „zsugorított” váz is.

Feltártunk két középkori házat, egyik nagyrészt túlnyúlt a lelőhelytől D-i irányban, és az itt húzódó út építésekor nagyrészt megsemmisült. A másikat sikerült teljesen feltárni, a DK-i sarkában lévő kemencével együtt. Feltártunk több különböző méretű gödröt, egy kutat, és árkokat. Utóbbiak kivétel nélkül É-i és D-i irányban is túlértek a feltárásra kijelölt területen, ezért értelmezésük problémás.

A római kori leletanyagot kevés, a kronológiai meghatározáshoz alig elegendő kerámiatöredék képviseli. A középkori leletanyagban nagy mennyiségű házikeramia, kevesebb korongolt, és néhány zöldmázás töredék fordult elő, valamint több fedő töredéke. A gazdag fémanyagot kések, sarlók és több meghatározatlan eszköz töredékein kívül a kút aljáról előkerült vaskapa képviseli. Több fenőkerült és őrlőkerült töredéke is előkerült.

Egy nagyobb méretű sekély gödörben nagy mennyiségű kelta korongolt, fekete kerámiatöredéket találtunk.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat budapesti regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Frank Tamás, Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

HARGITAI ANDRÁS